

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

เนื่องจากความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลาในปัจจุบัน ประกอบกับการนำเทคนิคการสอนและการจัดระบบการศึกษาสมัยใหม่ เข้ามาใช้ ซึ่งมุ่งเน้นในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองบนพื้นฐานความรู้ ความสามารถ และความสนใจของแต่ละคน ห้องสมุดจึงมีฐานะเป็นองค์ประกอบในการให้การศึกษาที่มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนกว่าการสอนในชั้นเรียน ภารกิจหลักของห้องสมุดจึงมุ่งให้ความช่วยเหลือแก่นักศึกษาและอาจารย์ให้ได้เรียนรู้ในสิ่งที่ต้องการจากมันทั้งความรู้และสื่อการศึกษาชนิดต่าง ๆ และห้องสมุดจะสามารถตอบสนองวัตถุประสงค์ได้โดยอาศัยความสามารถของบรรณารักษ์ บรรณารักษ์จึงต้องพยายามพัฒนาตนเองให้ทันกับความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการและเทคโนโลยี (สุนทร แก้วฉาย 2524: 86-98) โดยการศึกษา ค้นคว้า วิจัย และเสนอผลงานทางวิชาการออกเผยแพร่ โดยเฉพาะบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยซึ่งเป็นผู้ให้บริการในแหล่งวิชาการ (จิรวรรณ ภักดีบุตร 2523: 85)

ผลงานทางวิชาการ เป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งทั้งในด้านวิชาการและวิชาชีพ กล่าวคือเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลง ความก้าวหน้า และความคิดใหม่ ๆ ที่สามารถนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหา ปรับปรุงการปฏิบัติงาน (Boll 1985: 226) และสนองตอบความเจริญก้าวหน้าของวิทยาการที่ขยายตัวอย่างกว้างขวางและเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ อีกทั้งเป็นสิ่งที่ช่วยในการเผยแพร่ความรู้ ความคิด และวิทยาการให้แพร่หลาย ตลอดจนแสดงให้เห็นถึงความสามารถและประสิทธิภาพของวิชาชีพ ส่งเสริมวิชาชีพให้เป็นวิชาชีพอย่างสมบูรณ์และได้รับการยกย่องจากสังคม (องอาจ ธีระนันท์ 2527: 111) นอกจากนี้ในปัจจุบันผลงานทางวิชาการยังมีบทบาทสำคัญในการพิจารณาความก้าวหน้า การเลื่อนระดับ และตำแหน่งตามสถานภาพที่บรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยได้รับ โดยบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยต้องแสดงความสามารถในการผลิตผลงานทางวิชาการ (Isaac 1983: 216-219)

สำหรับประเทศไทย ได้มีการปรับปรุงระบบการบริหารงานข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัยโดยคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย (ก.ม.) เมื่อ พ.ศ. 2526 กำหนดให้บรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยมีตำแหน่งอยู่ในสายบริการวิชาการ (สาย ข.) คือกลุ่มบริการด้านห้องสมุด ซึ่งมีระดับตำแหน่ง 4 ระดับคือ ระดับปฏิบัติการวิชาชีพ (กำหนดตำแหน่งเป็นระดับ 3-6) ระดับชำนาญการ (กำหนดตำแหน่งเป็นระดับ 6, 7-8) ระดับเชี่ยวชาญ (กำหนดตำแหน่งเป็นระดับ 9) และระดับเชี่ยวชาญพิเศษ (กำหนดตำแหน่งเป็นระดับ 10) และในการพิจารณาแต่งตั้งให้บรรณารักษ์ดำรงตำแหน่งชำนาญการ เชี่ยวชาญ และเชี่ยวชาญพิเศษนั้น ต้องอาศัยคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่ง รวมทั้งปริมาณและคุณภาพของงาน ด้านบริการวิชาการ ซึ่งหมายรวมถึงผลงานทางวิชาการที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการ เพิ่มคุณภาพประสิทธิภาพของงานบริการด้านวิชาการในสาขาวิชาชีพนั้น (ทบวงมหาวิทยาลัย 2526: อัดสำเนา) (ภาคผนวก ก.)

แต่จากสภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน แม้ว่าการผลิตผลงานทางวิชาการจะมีความ สำคัญแก่บรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยทั้งในด้านสถานภาพและวิชาชีพก็ตาม บรรณารักษ์ก็ยังคงผลิตผลงานทางวิชาการออกเผยแพร่ไม่มากนัก ดังจะเห็นได้จากการจัดทำวารสารสาขา บรรณารักษศาสตร์ที่มีกประสงค์ปัญหาการขาดแคลนบทความทางวิชาการมาตีพิมพ์ ทำให้ไม่ สามารถผลิตวารสารออกทันตามกำหนดวาระได้ (ชลิข ลีชะวนิช 2523: 115; บรรณาธิการ 2524: 1-2) และจากผลการศึกษาเกี่ยวกับสถานภาพของบรรณารักษ์ห้องสมุด มหาวิทยาลัยในประเทศไทยของ ยุวดี พิทักษ์ เมื่อ พ.ศ. 2518 พบว่าบรรณารักษ์ห้องสมุด มหาวิทยาลัยมีผลงานทางวิชาการเป็นจำนวนน้อยคือเพียง 56 คน หรือร้อยละ 26.7 ของ บรรณารักษ์ทั้งหมด 210 คน โดยในจำนวนนี้เป็นบรรณารักษ์ห้องสมุดกลางร้อยละ 53.57 และบรรณารักษ์ห้องสมุดวิทยาเขตและห้องสมุดคณะ ร้อยละ 23.21 (ยุวดี พิทักษ์ 2519: 139-141) ชวนพิศ พรรมย์ (2528: 59-63) ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาในการผลิตผลงานทาง วิชาการของบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยที่ปฏิบัติงานในห้องสมุดกลางและห้องสมุด วิทยาเขตที่ทำหน้าที่เป็นหอสมุดกลางจำนวน 290 คน ผลการศึกษาสรุปได้ว่าบรรณารักษ์ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยที่ผลิตผลงานทางวิชาการระหว่าง พ.ศ. 2523-27 มีจำนวนน้อยกว่า บรรณารักษ์ที่ไม่ได้ผลิตคือร้อยละ 43.55 และผู้ที่ผลิตส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีวุฒิปริญญาโททาง

บรรณารักษศาสตร์ มีระยะเวลาการทำงานในห้องสมุด 4-6 ปี โดยผลิตผลงานทางวิชาการ ในรูปของบทความวารสารในสาขามบรรณารักษศาสตร์และสนเทศศาสตร์มากที่สุด ทั้งนี้ เพื่อ ต้องการศึกษาค้นคว้าเทคนิคและวิธีการใหม่ ๆ ที่จะนำมาใช้ในการปฏิบัติงานและแก้ไขปัญหาการ ปฏิบัติงานห้องสมุดมากกว่า เพื่อการ เลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้น

ด้วย เหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการผลิตผลงาน ทางวิชาการของบรรณารักษ์ห้องสมุดคณะ สถาบัน และศูนย์ทางวิชาการ สังกัดมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นบุคคลอีกกลุ่มหนึ่งที่ต้องผลิตผลงานทางวิชาการ เพื่อความเจริญก้าวหน้าทางวิชาชีพ และ เพื่อใช้ในการ เลื่อนระดับและตำแหน่งตามหลักเกณฑ์การกำหนดตำแหน่งและวิธีการ เลื่อน ข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย ซึ่งผู้บริหารระดับสูงควรให้ความสนใจ เช่นเดียวกับ บรรณารักษ์ที่ปฏิบัติงานในห้องสมุดกลางและห้องสมุดวิทยาเขตที่ทำหน้าที่ เป็นหอสมุดกลาง

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวัตถุประสงค์ในการผลิต รูปแบบ และสาขาวิชาของผลงานทาง วิชาการของบรรณารักษ์ห้องสมุดคณะ สถาบัน และศูนย์ทางวิชาการ สังกัดมหาวิทยาลัย
2. เพื่อศึกษาแหล่งจัดพิมพ์และการ เผยแพร่ผลงานทางวิชาการของบรรณารักษ์ ห้องสมุดคณะ สถาบัน และศูนย์ทางวิชาการ สังกัดมหาวิทยาลัย
3. เพื่อศึกษานโยบายและอุปสรรคในการผลิตและการ เผยแพร่ผลงานทางวิชาการ ตลอดจนสำรวจความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดคณะ สถาบัน และศูนย์ ทางวิชาการ สังกัดมหาวิทยาลัย

สมมติฐานในการวิจัย

1. บรรณารักษ์ห้องสมุดคณะ สถาบัน และศูนย์ทางวิชาการ สังกัดมหาวิทยาลัย ส่วนใหญ่ผลิตผลงานทางวิชาการ เพราะต้องการศึกษาค้นคว้าเทคนิคและวิธีการใหม่ ๆ ที่จะนำ มาใช้ในการปฏิบัติงานห้องสมุดและแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงาน

2. รูปแบบของผลงานทางวิชาการที่บรรณารักษ์ห้องสมุดคณะ สถาบัน และศูนย์ทางวิชาการ สังกัดมหาวิทยาลัย ผลิดมากที่สุดคือ บทความวารสาร

3. ปัญหาที่สำคัญที่สุดในการผลิตผลงานทางวิชาการของบรรณารักษ์ห้องสมุดคณะ สถาบัน และศูนย์ทางวิชาการ สังกัดมหาวิทยาลัย คือไม่มีเวลาในการผลิตผลงานทางวิชาการ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ผลงานทางวิชาการของบรรณารักษ์ห้องสมุดคณะ สถาบัน และศูนย์ทางวิชาการ สังกัดมหาวิทยาลัย ในการวิจัยครั้งนี้ครอบคลุมถึงงานแต่ง งานแปล เรียบเรียง รวบรวม งานวิจัย และผลงานทางวิชาการในลักษณะอื่น ๆ เช่น โสตทัศนวัสดุ เป็นต้น

2. ศึกษาผลงานทางวิชาการของบรรณารักษ์ห้องสมุดคณะ สถาบัน และศูนย์ทางวิชาการ สังกัดมหาวิทยาลัย ที่ผลิตออกมาเผยแพร่ระหว่าง พ.ศ. 2524-2529

3. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือบรรณารักษ์ห้องสมุดคณะ สถาบัน และศูนย์ทางวิชาการ สังกัดมหาวิทยาลัย รวมทั้งสิ้น 121 คน ในห้องสมุดคณะ สถาบัน และศูนย์ทางวิชาการรวม 67 แห่ง ในสถาบัน 7 แห่ง (ทั้งนี้ไม่รวมห้องสมุดภาควิชาต่าง ๆ) ได้แก่

3.1 มหาวิทยาลัยในส่วนกลาง

3.1.1	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	24 คน
3.1.2	มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์	1 คน
3.1.3	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	13 คน
3.1.4	มหาวิทยาลัยมหิดล	40 คน

3.2 มหาวิทยาลัยในส่วนภูมิภาค

3.2.1	มหาวิทยาลัยขอนแก่น	15 คน
3.2.2	มหาวิทยาลัย เชียงใหม่	21 คน
3.2.3	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	7 คน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. สร้าง เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วยคำถามที่กำหนดคำตอบไว้ให้ และคำถามที่ตอบได้อย่าง เสรี ประเด็นของคำถามประกอบด้วย

2.1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบ ได้แก่ วุฒิการศึกษา สาขาวิชาที่ศึกษา ตำแหน่ง ประเภทงานที่รับผิดชอบ ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในห้องสมุด และประสบการณ์ในการผลิตผลงานทางวิชาการระหว่าง พ.ศ. 2524-2529 (เคยผลิต, ไม่เคยผลิต)

2.2 การผลิตผลงานทางวิชาการของบรรณารักษ์ห้องสมุดคณะ สถาบัน และศูนย์ทางวิชาการ สังกัดมหาวิทยาลัย ระหว่าง พ.ศ. 2524-2529 (เฉพาะบรรณารักษ์ที่ผลิตผลงานทางวิชาการ) ครอบคลุมถึงวัตถุประสงค์ในการผลิตผลงาน รูปแบบ (จำแนกตามรูปแบบของผลงานทางวิชาการ เช่น หนังสือ ตำรา บทความทางวิชาการ ฯลฯ) สาขาวิชา แหล่งจัดพิมพ์ และการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการของบรรณารักษ์

2.3 ปัญหาในการผลิตและการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการของบรรณารักษ์ห้องสมุดคณะ สถาบัน และศูนย์ทางวิชาการ (ทั้งผู้เคยผลิตและไม่เคยผลิต) จำแนก เป็นปัญหาในการผลิตและปัญหาในการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ

2.4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการผลิตผลงานทางวิชาการของบรรณารักษ์ห้องสมุดคณะ สถาบัน และศูนย์ทางวิชาการ สังกัดมหาวิทยาลัย

3. ทดสอบความน่าเชื่อถือของเครื่องมือในการวิจัย โดยนำแบบสอบถามไปทดสอบกับบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยที่ปฏิบัติงานในหอสมุดกลาง และห้องสมุดวิทยาเขตที่ทำหน้าที่เป็นหอสมุดกลาง จำนวน 12 คน ในมหาวิทยาลัย 4 แห่งคือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พลศึกษา

4. แจกแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบและแก้ไขแล้วให้บรรณารักษ์ห้องสมุดคณะศึกษาศาสตร์ และศูนย์ทางวิชาการ สังกัดมหาวิทยาลัย จำนวน 121 คน ทั้งทางไปรษณีย์และนำส่งด้วยตัวเอง

5. รวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนและนำมาวิเคราะห์โดยใช้วิธีการทางสถิติได้แก่ หาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าโค-สแควร์ โดยใช้สูตรดังนี้

5.1 การหาค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) คำนวณจากสูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{n}$$

\bar{X} แทน คะแนนเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคำตอบทั้งหมด

n แทน จำนวนคำตอบ

5.2 การหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) คำนวณจากสูตร

$$S.D. = \sqrt{\frac{n\sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}}$$

S.D. แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum X$ แทน ผลรวมของคำตอบทั้งหมด

$\sum X^2$ แทน ผลรวมของคำตอบแต่ละตัวยกกำลังสอง

n แทน จำนวนคำตอบ

5.3 การทดสอบความเป็นอิสระ (Test of independence) คำนวณ
จากสูตร

$$\chi^2 = \frac{\Sigma(O - E)^2}{E}$$

χ^2 แทน ค่าไค-สแควร์

O แทน ค่าความถี่ของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละข้อ

E แทน ค่าคาดหวังของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละข้อ

6. สรุปผลการวิเคราะห์

7. สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อ เสนอแนะ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ทราบถึงวัตถุประสงค์ในการผลิต รูปแบบและสาขาวิชาของผลงานทางวิชาการของบรรณารักษ์ห้องสมุดคณะ สถาบัน และศูนย์ทางวิชาการ สังกัดมหาวิทยาลัย
2. ทราบถึงแหล่งจัดพิมพ์และการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการของบรรณารักษ์ห้องสมุดคณะ สถาบัน และศูนย์ทางวิชาการ สังกัดมหาวิทยาลัย
3. ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการผลิตและการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการของบรรณารักษ์ห้องสมุดคณะ สถาบัน และศูนย์ทางวิชาการ สังกัดมหาวิทยาลัย
4. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารระดับสูงในการส่งเสริมสนับสนุนบรรณารักษ์ห้องสมุดคณะ สถาบัน และศูนย์ทางวิชาการ สังกัดมหาวิทยาลัย ให้มีการผลิตและเผยแพร่ผลงานทางวิชาการอย่างกว้างขวาง

คำอธิบายศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

การเผยแพร่ หมายถึงการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการของบรรณารักษ์ห้องสมุด คณะ สถาบัน และศูนย์ทางวิชาการ สังกัดมหาวิทยาลัย ในที่นี้หมายถึงการเผยแพร่ภายใน ได้แก่ เอกสารเผยแพร่ภายในคณะ สถาบัน และศูนย์ทางวิชาการ เช่น คู่มือการปฏิบัติงาน คู่มือการใช้ห้องสมุด และการเผยแพร่ภายนอกได้แก่ในสิ่งพิมพ์ของห้องสมุดกลาง สิ่งพิมพ์ของ คณะ สถาบัน และศูนย์ทางวิชาการ สิ่งพิมพ์ของมหาวิทยาลัยและหน่วยงานภายนอก/เอกชน เช่น บทความวารสาร ผลงานวิจัย เป็นต้น

บรรณารักษ์ หมายถึงบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยที่มีวุฒิตั้งแต่ระดับปริญญาตรี ขึ้นไปที่ปฏิบัติงานประจำในห้องสมุดคณะ สถาบัน และศูนย์ทางวิชาการ สังกัดมหาวิทยาลัย รวมทั้งนักเอกสารสนเทศด้วย

ห้องสมุดสถาบัน หมายถึงห้องสมุดที่สังกัดในหน่วยงานซึ่งทำหน้าที่ด้านการศึกษา ฝึกอบรม และ/หรือการวิจัยในมหาวิทยาลัย โดยหน่วยงานนั้นมีฐานะเป็นนิติบุคคลเทียบเท่า คณะต่าง ๆ เช่น ห้องสมุดสถาบันประชากรศาสตร์

ห้องสมุดศูนย์ทางวิชาการ หมายถึงห้องสมุดที่สังกัดในหน่วยงานประเภทให้บริการ ต่อหน่วยงานต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัยเป็นหลัก และอาจให้บริการต่อหน่วยงานอื่นนอก มหาวิทยาลัยในบางโอกาส โดยหน่วยงานต้นสังกัดนั้นมีฐานะเป็นนิติบุคคลเทียบเท่าคณะต่าง ๆ เช่น ศูนย์ฝึกอบรมและพัฒนาการสาธารณสุขมูลฐาน มหาวิทยาลัยมหิดล (ศาลายา)

ผลงานทางวิชาการ หมายถึงผลงานอันเกิดจากการศึกษาค้นคว้าอย่างมีระบบใน แขนงใดแขนงหนึ่งอย่างกว้างขวางหรือแง่ใดแง่หนึ่งโดยเฉพาะ เป็นผลงานที่จัดทำขึ้นอย่าง ประณีตและถูกต้อง มีหลักฐานที่เชื่อถือได้ เพื่อประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าและอ้างอิง ใน การวิจัยครั้งนี้ครอบคลุมถึงงานแต่ง งานแปล รวบรวม เรียบเรียง งานวิจัย และผลงานทาง วิชาการในลักษณะอื่น ๆ เช่น โสตทัศนวัสดุ เป็นต้น

รูปแบบของผลงานทางวิชาการ หมายถึงผลงานทางวิชาการที่ผลิตออกมาในรูปแบบหนังสือ ตำรา บทความทางวิชาการ (บทความวารสาร บทความในหนังสือพิมพ์ บทหนึ่ง/ ส่วนหนึ่งในหนังสือ บทความในสารานุกรม) เอกสารทางวิชาการ (เอกสารประกอบการบรรยาย/อบรม/ประชุมทางวิชาการ เอกสารเสนอในการประชุม/สัมมนาทางวิชาการ) คู่มือต่าง ๆ ได้แก่ คู่มือผู้ใช้ห้องสมุด (เช่น คู่มือการใช้ห้องสมุด คู่มือนำชมห้องสมุด คู่มือแนะนำการใช้ทรัพยากรและสารระสังเขป) คู่มือช่วยการค้นคว้า (เช่น บรรณานุกรม นามานุกรม ทรัพยากร และสารระสังเขป) คู่มือการปฏิบัติงาน (Staff manuals) และ คู่มือการฝึกปฏิบัติงานห้องสมุด บทความออกอากาศทางวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ รวมทั้งสื่อต่าง ๆ ได้แก่ วัสดุประกอบเสียง เทปโทรทัศน์ และผลงานวิจัย (ชวนพิศ พรริมย์ 2528: 13)

แหล่งจัดพิมพ์ หมายถึงแหล่งที่รับผิดชอบในการจัดพิมพ์ผลงานทางวิชาการของ บรรณารักษ์ห้องสมุดคณะ สถาบัน และศูนย์ทางวิชาการ สังกัดมหาวิทยาลัย ในที่นี้หมายถึง ห้องสมุดที่สังกัด คณะที่สังกัด ห้องสมุดกลาง มหาวิทยาลัยที่สังกัด สำนักพิมพ์และโรงพิมพ์ (เอกชน) หน่วยงาน/องค์การอื่น ๆ

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

จากการปริทัศน์วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการผลิตผลงานทางวิชาการของ บรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ พบว่า ชวนพิศ พรริมย์ (2528) เป็นผู้เดียวที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาในการผลิตผลงานทางวิชาการของ บรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยโดยตรง ส่วนงานวิจัยอื่น ๆ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการผลิตงานเขียน งานวิจัย และสิ่งพิมพ์ของบรรณารักษ์ทั่วไปและบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยซึ่งสามารถนำมาอภิปรายได้ใน 3 ประเด็นคือ

1. การวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะเฉพาะบุคคลกับการผลิตผลงานทางวิชาการ

เป็นการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาการปฏิบัติงานห้องสมุด

วุฒิการศึกษา และตำแหน่งหน้าที่การงานกับการผลิตผลงานทางวิชาการของบรรณารักษ์ โดยศึกษาจากผลงานที่บรรณารักษ์ผลิต ได้แก่ งานวิจัยของ Bloomfield (1966: 109-119) เป็นการศึกษาเพื่อหารูปแบบงานเขียนของบรรณารักษ์ที่ได้รับการจัดทำครชนิไว้ ในครชนิวารสาร Library Literature โดยเปรียบเทียบกลุ่มประชากร 4 กลุ่มคือ บรรณารักษ์วุฒิปริญญาเอกสาขาบรรณารักษศาสตร์ บรรณารักษ์วุฒิปริญญาเอกสาขาวิชาอื่น บรรณารักษ์วุฒิปริญญาโทสาขาบรรณารักษศาสตร์ ซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับการจัดทำครชนิของวิทยานิพนธ์ใน Library Literature และกลุ่มผู้เขียนที่สู่มมาจากครชนิวารสาร Library Literature ปี ค.ศ. 1949-1951 ผลการศึกษาพบว่าบรรณารักษ์วุฒิปริญญาเอกทางบรรณารักษศาสตร์และสาขาวิชาอื่นผลิตงานเขียนมากกว่าบรรณารักษ์วุฒิปริญญาโท โดยเฉพาะบรรณารักษ์วุฒิปริญญาเอกสาขาวิชาอื่นผลิตงานเขียนมากที่สุดประมาณ 13 เรื่องต่อปี ส่วนบรรณารักษ์วุฒิปริญญาโทผลิตงานเขียนน้อยมากหลังจากจบการศึกษาระดับปริญญาโท โดยผลิตงานเขียนประมาณ 1 เรื่องต่อปี และรูปแบบงานเขียนที่บรรณารักษ์ผลิตมากที่สุดคือ บทความวารสาร รองลงมาคือบทวิจารณ์หนังสือ

Watson (1977: 375-384) ศึกษาจากสิ่งพิมพ์ที่มีอายุมากกว่า 5 ปี ที่ผลิตโดยบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัย 10 แห่ง เพื่อหามาตรฐานในการผลิตสิ่งพิมพ์ของบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัย ผลการศึกษาพบว่า บรรณารักษ์ที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 16 ปี เป็นผู้ผลิตสิ่งพิมพ์มากที่สุด และบรรณารักษ์ที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 1-5 ปี ผลิตสิ่งพิมพ์น้อยที่สุด ในด้านตำแหน่งหน้าที่การงาน พบว่า บรรณารักษ์ที่มีตำแหน่งเป็นผู้บริหารห้องสมุด หัวหน้าห้องสมุดสาขา หัวหน้าแผนก ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคนิค และผู้เชี่ยวชาญแต่ละสาขา เป็นผู้ผลิตสิ่งพิมพ์มากที่สุด โดยเฉพาะหัวหน้าห้องสมุดสาขาและหัวหน้าแผนกที่มีจำนวนร้อยละ 28 ของกลุ่มประชากรทั้งหมด ผลิตสิ่งพิมพ์มากถึงร้อยละ 43 ของจำนวนสิ่งพิมพ์ทั้งหมด ส่วนบรรณารักษ์ทั่วไปผลิตสิ่งพิมพ์น้อยที่สุดคือร้อยละ 13 โดยบรรณารักษ์วุฒิปริญญาโทสาขาบรรณารักษศาสตร์ เป็นผู้ผลิตสิ่งพิมพ์มากกว่าบรรณารักษ์วุฒิปริญญาเอก รูปแบบของสิ่งพิมพ์ที่ผลิตมากที่สุดได้แก่บทความวารสาร ซึ่งนิยมตีพิมพ์ในวารสารของหอสมุดแห่งชาติมากที่สุด

สำหรับงานวิจัยในประเทศ ชวนพิศ พรรัมย์ (2528) ได้ใช้แบบสอบถามในการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาในการผลิตผลงานทางวิชาการของบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยที่ปฏิบัติงานในห้องสมุดกลางและห้องสมุดวิทยาเขตที่ทำหน้าที่เป็นห้องสมุดกลางจำนวน 290 คน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า บรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยที่ผลิตผลงานทางวิชาการระหว่าง พ.ศ. 2523-2527 มีจำนวนร้อยละ 43.55 ของจำนวนประชากรทั้งหมด โดยบรรณารักษ์ที่ผลิตผลงานทางวิชาการส่วนใหญ่เป็นบรรณารักษ์วุฒิปริญญาโทสาขาบรรณารักษศาสตร์ และมีระยะเวลาการทำงานระหว่าง 4-6 ปี ในการผลิตผลงานทางวิชาการ กลุ่มผู้บริหาร ได้แก่ ผู้อำนวยการ หัวหน้าฝ่าย หัวหน้างาน/แผนก ผลิตผลงานทางวิชาการมากกว่ากลุ่มบรรณารักษ์หรืออาจารย์ทำหน้าที่บรรณารักษ์คือร้อยละ 55.56 ส่วนรูปแบบของผลงานทางวิชาการที่บรรณารักษ์ผลิตมากที่สุดคือบทความวารสาร

จากผลการศึกษาดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ดังนี้คือ ด้านระยะเวลาการปฏิบัติงานห้องสมุด จากการวิจัยของ Watson พบว่าบรรณารักษ์ที่มีประสบการณ์ในการทำงานห้องสมุดมากกว่า 16 ปี เป็นผู้ผลิตสิ่งพิมพ์มากที่สุด ส่วนบรรณารักษ์ที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 1-5 ปีผลิตสิ่งพิมพ์น้อยที่สุด ซึ่งแตกต่างกับผลการวิจัยของ ชวนพิศ ที่ว่า บรรณารักษ์ที่ผลิตผลงานทางวิชาการมากที่สุดเป็นบรรณารักษ์ที่มีระยะเวลาการทำงานห้องสมุด 4-6 ปี ด้านวุฒิการศึกษา จากการวิจัยของ Bloomfield พบว่า บรรณารักษ์วุฒิปริญญาเอกสาขาบรรณารักษศาสตร์และสาขาอื่นผลิตงานเขียนมากกว่าบรรณารักษ์วุฒิปริญญาโทสาขาบรรณารักษศาสตร์ ซึ่งแตกต่างกับผลการวิจัยของ Watson และ ชวนพิศ ที่พบว่าบรรณารักษ์วุฒิปริญญาโทสาขาบรรณารักษศาสตร์ เป็นผู้ผลิตสิ่งพิมพ์และผลงานทางวิชาการมากที่สุด ด้านตำแหน่งหน้าที่การงาน ผลการวิจัยของ Watson สอดคล้องกับของ ชวนพิศ ที่พบว่า บรรณารักษ์ในตำแหน่งผู้บริหาร ได้แก่ ผู้อำนวยการ หัวหน้าห้องสมุดสาขา หัวหน้าฝ่าย หัวหน้างาน/แผนก ตลอดจนผู้เชี่ยวชาญด้านเทคนิคและผู้เชี่ยวชาญแต่ละสาขา เป็นผู้ผลิตผลงานทางวิชาการมากที่สุด

2. การวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบและสาขาวิชาของผลงานทางวิชาการ

บรรณารักษ์สามารถผลิตผลงานทางวิชาการในรูปแบบต่าง ๆ เช่น หนังสือบทความทางวิชาการ คู่มือต่าง ๆ ฯลฯ ดังที่ ยูวดี พิทักษ์ (2519) ทำการศึกษาเกี่ยวกับสถานภาพของบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศไทยจำนวน 210 คน โดยส่ง

แบบสอบถามและเลือกสัมภาษณ์บรรณารักษ์บางคน ได้สรุปผลการวิจัยในด้านการผลิตผลงานทางวิชาการของบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยไว้ดังนี้คือ บรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยที่ผลิตผลงานวิจัยและเรียบเรียงมีเพียงร้อยละ 26.7 ของบรรณารักษ์ 210 คน และในจำนวนผลงานดังกล่าว เป็นบทความวารสารทางวิชาการมากที่สุดคือร้อยละ 49.13 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Bloomfield, Watson และ ชวนพิศ ที่พบว่ารูปแบบของสิ่งพิมพ์และผลงานทางวิชาการที่ปรากฏมากที่สุดคือบทความวารสาร

ในด้านสาขาวิชาของผลงานทางวิชาการ ชวนพิศ พรรัมย์ (2528: 61) พบว่าบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยผลิตผลงานทางวิชาการสาขาบรรณารักษศาสตร์และสนเทศศาสตร์มากที่สุดคือร้อยละ 92.77 ซึ่งตรงกับผลการวิจัยของ ยูวดี พิทักษ์ (2519: 141) ที่พบว่าบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยผลิตผลงานในสาขามบรรณารักษศาสตร์มากที่สุดคือร้อยละ 64.81

ในปัจจุบันยังเป็นที่ถกเถียงกันว่า ผลงานทางวิชาการที่ใช้ในการพิจารณาเลื่อนตำแหน่งของบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยควรเป็นผลงานในสาขามบรรณารักษศาสตร์และสนเทศศาสตร์ และ/หรือสาขาวิชาอื่น ๆ Geahigan และคนอื่น ๆ (1981: 571-575) จึงทำการศึกษาเกี่ยวกับสาขาวิชาของสิ่งพิมพ์หรือผลงานทางวิชาการที่ใช้ในการพิจารณาเลื่อนตำแหน่งของบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัย โดยส่งแบบสอบถามไปยังผู้อำนวยการห้องสมุดมหาวิทยาลัยที่เป็นสมาชิกสมาคมห้องสมุดเพื่อการวิจัย 108 แห่ง ผลการวิจัยพบว่าห้องสมุดมหาวิทยาลัย 54 แห่ง (ร้อยละ 65.9) ให้สิ่งพิมพ์ในสาขาวิชาอื่นมีน้ำหนักเท่ากับสิ่งพิมพ์ในสาขามบรรณารักษศาสตร์และสนเทศศาสตร์ และในห้องสมุดที่กำหนดให้ใช้สิ่งพิมพ์ในการพิจารณาเลื่อนตำแหน่งบรรณารักษ์จำนวน 13 แห่ง มีห้องสมุดเพียง 2 แห่ง เท่านั้นที่กำหนดให้สิ่งพิมพ์ในสาขาวิชาอื่นมีความสำคัญน้อยกว่าสิ่งพิมพ์สาขามบรรณารักษศาสตร์และสนเทศศาสตร์

Kellam และ Barker (1968: 195-199) สํารวจเกี่ยวกับความคิดเห็นและการปฏิบัติของบรรณารักษ์ในการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนและวิชาชีพ โดยการส่งแบบสอบถามไปยังผู้อำนวยการห้องสมุดมหาวิทยาลัยที่เป็นสมาชิกสมาคมห้องสมุดเพื่อการวิจัย ผลการวิจัยพบว่าร้อยละ 97 ของคำตอบที่ได้รับคืนจากห้องสมุด 72 แห่ง คิดว่า บรรณารักษ์

ควรทำงานวิจัย และร้อยละ 60 ของคนกลุ่มนี้ได้ให้ทัศนะว่า งานวิจัยดังกล่าวไม่จำเป็นต้องเป็นเรื่องเกี่ยวกับปัญหาและการดำเนินงานห้องสมุด นอกจากนี้ร้อยละ 92 ได้แสดงความเห็นชอบที่บรรณารักษ์จะเข้าไปมีส่วนร่วมในงานสมาคมวิชาชีพสาขาอื่น แต่การวิจัยครั้งนี้ได้บันทึกไว้ว่าผู้บริหารให้ความสนับสนุนในการเข้าร่วมกิจกรรมของงานสมาคมวิชาชีพสาขาอื่นน้อยกว่าการเข้าร่วมในกิจกรรมของสมาคมวิชาชีพสาขาบรรณารักษศาสตร์

3. การวิจัยเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ในการผลิตผลงานทางวิชาการ ตลอดจนปัจจัยที่สนับสนุนและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการผลิตผลงานทางวิชาการ

Person และ Jenkins (1985: 346-349) ได้ศึกษาปริมาณและประเภทของจดหมายที่ผู้อ่านบทความวารสารส่งไปให้ผู้เขียนบทความวารสาร 5 รายชื่อ ตลอดจนได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเขียนจดหมายของผู้อ่านและตำแหน่งหน้าที่ของทั้งผู้เขียนและผู้อ่านบทความ โดยส่งแบบสอบถามไปยังผู้เขียนบทความในวารสารทั้ง 5 รายชื่อ จำนวน 209 คน ผลการศึกษาพบว่าผู้อ่านส่วนใหญ่เป็นผู้ทำงานด้านบริหารมากที่สุด และจดหมายที่มีไปยังผู้เขียนบทความ ส่วนมากเพื่อขอสำเนาบทความวารสารหรือฉบับพิมพ์ซ้ำ ซึ่งมีเนื้อหาส่วนใหญ่เกี่ยวกับงานด้านเทคนิคในห้องสมุด ส่วนปัจจัยในการเขียนบทความของผู้เขียน ซึ่งเป็นผู้ทำงานด้านบริการมากที่สุดคือ เพื่อเผยแพร่เรื่องที่อยู่ในความสนใจหรือมีความสำคัญต่อตนเอง ซึ่งผลการวิจัยในส่วนนี้แตกต่างจากผลการวิจัยของ ชวนพิศ พรรัมย์ (2528: 61) ที่พบว่า บรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัย ส่วนใหญ่ผลิตผลงานทางวิชาการ เพราะต้องการหาเทคนิคและวิธีการใหม่ ๆ ที่จะนำมาใช้ในการปฏิบัติงานและแก้ปัญหาการปฏิบัติงาน โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.09 ส่วน Kellam และ Barker (1968: 197) พบว่าการผลิตผลงานทางวิชาการของบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยที่เป็นสมาชิกสมาคมห้องสมุดเพื่อการวิจัยส่วนใหญ่เน้นเพื่อความก้าวหน้าในด้านตำแหน่ง เงินเดือน หรือการครองตำแหน่งเป็นส่วนใหญ่

Rayman และ Goudy (1980: 43-48) ทำการศึกษาถึงข้อกำหนดสำหรับบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยที่เป็นสมาชิกสมาคมห้องสมุดเพื่อการวิจัยในการผลิตผลงานและสิ่งพิมพ์ รวมทั้งปัจจัยที่สนับสนุนและเป็นอุปสรรคต่อการผลิตผลงานวิจัยและสิ่งพิมพ์ โดยส่งแบบสอบถามไปยังผู้อำนวยการห้องสมุดมหาวิทยาลัยรวมทั้งสิ้น 94 แห่ง และได้รับคำตอบกลับมา 68 แห่ง ผลการศึกษาพบว่า บรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยมีสถานภาพแตกต่างกันคือ

สถานภาพอาจารย์ สถานภาพบรรณารักษ์ และสถานภาพอื่น โดยสถานภาพและการมีสิทธิได้รับเลือกในการครองตำแหน่ง เป็นสิ่งที่มีผลต่อการผลิตผลงานและสิ่งพิมพ์ กล่าวคือในท้องสมุคมหาวิทยาลัย 10 แห่ง มีข้อกำหนดสำหรับบรรณารักษ์ที่มีสถานภาพอาจารย์ และมีสิทธิได้รับเลือกในการครองตำแหน่งให้ผลิตผลงานและสิ่งพิมพ์เพื่อการเลื่อนตำแหน่ง ส่วนบรรณารักษ์ที่มีสถานภาพบรรณารักษ์และสถานภาพอื่น ๆ 41 แห่ง ไม่มีข้อกำหนดดังกล่าว แต่สนับสนุนให้บรรณารักษ์ผลิตผลงานและสิ่งพิมพ์ ในด้านสาขาวิชาของผลงานที่ผลิต มีเพียง 2 แห่ง เท่านั้นที่กำหนดให้บรรณารักษ์ผลิตผลงานในสาขามหาวิทยาลัยศาสตร์ ซึ่งผลการวิจัยส่วนนี้สอดคล้องกับของ Geahigan และคนอื่น ๆ (1981: 573-574)

สำหรับปัจจัยที่สนับสนุนและที่เป็นอุปสรรคต่อการผลิตผลงานทางวิชาการนั้นปรากฏว่า บรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัย 35 แห่ง ได้รับสิทธิในการใช้เวลาบางส่วนผลิตผลงาน ส่วนอีก 33 แห่ง ไม่ได้รับสิทธิดังกล่าว ในด้านทุนอุดหนุนวิจัย บรรณารักษ์ได้รับทุนอุดหนุนภายในห้องสมุด 18 แห่ง จากมหาวิทยาลัยที่สังกัด 40 แห่ง และไม่ได้รับจากแหล่งใด 20 แห่ง ในด้านการจัดตั้งคณะกรรมการส่งเสริมและอำนวยความสะดวกในการวิจัยและผลิตสิ่งพิมพ์ ปรากฏว่าห้องสมุดมหาวิทยาลัยที่มีคณะกรรมการดังกล่าวมีเพียง 20 แห่ง โดยเป็นห้องสมุดที่บรรณารักษ์มีสถานภาพอาจารย์ 16 แห่ง

Payne และ Wagner (1984: 133-139) ได้ศึกษากลุ่มบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยอีกกลุ่มหนึ่งนอกเหนือจากกลุ่มบรรณารักษ์ในงานวิจัยของ Raymon และ Goudy ทั้งนี้ เพื่อศึกษาว่าการผลิตสิ่งพิมพ์เป็นองค์ประกอบในการพิจารณาการครองตำแหน่ง และ/หรือการเลื่อนตำแหน่งหรือไม่ และเปรียบเทียบผลการวิจัยครั้งนี้กับผลการวิจัยของ Raymon และ Goudy โดยใช้ค่าไค-สแควร์ ในการวิจัยครั้งนี้ได้ส่งแบบสอบถามไปยังห้องสมุดมหาวิทยาลัย 59 แห่งใน 35 มลรัฐ และแถบโคลัมเบีย ได้รับแบบสอบถามกลับคืน 49 แห่งหรือร้อยละ 83 ผลการวิจัยพบว่า บรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยกลุ่มนี้มีสถานภาพแตกต่างกัน เช่นเดียวกับผลการวิจัยของ Raymon และ Goudy คือ สถานภาพอาจารย์ สถานภาพบรรณารักษ์ และสถานภาพอื่น โดยจำนวนบรรณารักษ์ที่มีสถานภาพอาจารย์มีสูงถึงร้อยละ 60 ซึ่งแตกต่างจากผลการวิจัยของ Raymon และ Goudy อย่างมีนัยสำคัญ และบรรณารักษ์ส่วนใหญ่ที่มีสถานภาพ

ต่าง ๆ กันเหล่านี้ ในการวิจัยทั้งสองครั้งเป็นบรรณารักษ์ที่ทำงาน 12 เดือนต่อปี และ 35-40 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ส่วนด้านการครองตำแหน่ง พบว่า บรรณารักษ์ห้องสมุด มหาวิทยาลัย 30 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 61 เป็นผู้มีสิทธิในการครองตำแหน่ง โดยในจำนวนนี้ 13 แห่ง มีหลักเกณฑ์การครองตำแหน่งเหมือนกับอาจารย์ ส่วนอีก 17 แห่งมีหลักเกณฑ์ที่แตกต่างกับอาจารย์

ในด้านการศึกษาเกี่ยวกับการกำหนดให้การผลิตสิ่งพิมพ์เป็นองค์ประกอบในการพิจารณาการครองตำแหน่ง และ/หรือการเลื่อนตำแหน่ง ผลการวิจัยพบว่า ในห้องสมุด 43 แห่ง ห้องสมุดส่วนใหญ่ 35 แห่ง หรือร้อยละ 73.5 กำหนดให้การผลิตสิ่งพิมพ์เป็นทางเลือกสำหรับบรรณารักษ์ โดยมีบริการสนับสนุน กล่าวคือ ห้องสมุด 25 แห่ง ให้ใช้บริการของฝ่ายเลขานุการ 16 แห่ง ให้ค่าแถมปี 15 แห่ง ให้เวลาคอมพิวเตอร์ และอีก 10 แห่ง ให้ใช้บริการด้านการพิมพ์ของมหาวิทยาลัย นอกจากนี้ยังมีทุนอุดหนุนการวิจัยในห้องสมุด 29 แห่ง บรรณารักษ์มีสิทธิลาพัก 15 แห่ง และลาพักเพื่อทำวิจัย 19 แห่ง ส่วนห้องสมุดอีก 3 แห่ง ใช้สิ่งพิมพ์เป็นข้อกำหนดในการครองตำแหน่ง โดยห้องสมุด 2 ใน 3 แห่ง กำหนดให้ใช้สิ่งพิมพ์ประกอบการพิจารณาเลื่อนตำแหน่ง ห้องสมุดทั้ง 3 แห่งนี้ได้รับการสนับสนุนบางประการ โดย 2 ใน 3 แห่งได้รับสิทธิลาพักบางส่วน เวลาในการเดินทาง ทุนอุดหนุนการวิจัยจากห้องสมุดและมหาวิทยาลัย และมีคณะกรรมการส่งเสริมการวิจัยและผลิตสิ่งพิมพ์

Mitchell และ Swieszkowski (1985: 249-255) ได้ส่งแบบสอบถามไปยังผู้อำนวยการห้องสมุดมหาวิทยาลัยที่เป็นสมาชิกศูนย์ห้องสมุดเพื่อการวิจัย (Center for Research Libraries) 147 แห่ง เพื่อศึกษาว่า หลักเกณฑ์ที่กำหนดให้บรรณารักษ์ผลิตผลงานวิจัยและสิ่งพิมพ์ เป็นอุปสรรคหลักสำหรับบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยในการครองตำแหน่ง ได้รับแบบสอบถามกลับคืน 138 แห่ง หรือร้อยละ 94.5 ผลการศึกษาพบว่า บรรณารักษ์มีสถานภาพแตกต่างกันคือ ร้อยละ 36.2 มีสถานภาพอาจารย์ ร้อยละ 52.2 มีสถานภาพบรรณารักษ์ และร้อยละ 11.6 มีสถานภาพอื่น ๆ และในระยะเวลา 5 ปี บรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัย 329 คน ใน 38 สถาบันที่กำหนดให้ผลิตผลงานวิจัย

และสิ่งพิมพ์ในการครองตำแหน่ง พบว่าเป็นบรรณารักษ์ที่ได้รับการครองตำแหน่ง 268 คน หรือร้อยละ 81.5 และไม่ได้รับการครองตำแหน่ง 61 คน หรือร้อยละ 18.5 ทั้งนี้เพราะมีผลงานทางวิชาการไม่เพียงพอ 35 คน หรือร้อยละ 57.4 และมีผลงานด้านการปฏิบัติงานไม่เพียงพอ 21 คน หรือร้อยละ 34.4 โดยบรรณารักษ์ห้องสมุด 29 แห่ง ได้รับสิทธิในการลาพักเพื่อศึกษาต่อ และอีก 19 แห่งได้รับสิทธิในการลาพักบางส่วน นอกจากนี้บรรณารักษ์ได้รับทุนอุดหนุนจากสถาบันที่สังกัด 34 แห่ง ได้รับทุนอุดหนุนจากห้องสมุด 18 แห่ง และไม่ได้รับทุนอุดหนุน 20 แห่ง ส่วนห้องสมุดอีก 2 แห่งไม่ได้รับสิทธิในการลาพักและทุนอุดหนุน

Watson (1985: 334-342) ทำการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อผู้เขียนบทความวารสารที่ตีพิมพ์ระหว่างปี ค.ศ. 1979-1983 ในวารสารสาขาบรรณารักษศาสตร์และสาขาสนเทศศาสตร์ 11 รายชื่อ ผลการวิจัยพบว่าบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเป็นผู้เขียนบทความมากที่สุดในวารสารที่นำมาวิเคราะห์ วารสารที่ตีพิมพ์บทความของบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่คือ College & Research Libraries และ Journal of Academic Librarianship ตามลำดับ บรรณารักษ์ในห้องสมุดมหาวิทยาลัยที่เขียนบทความมากที่สุด 12 แห่งใน 20 แห่ง เป็นบรรณารักษ์ที่มีสถานภาพอาจารย์ร้อยละ 46 และในจำนวนนี้มีสถาบันที่มีข้อกำหนดให้ผลิตผลงานทางวิชาการร้อยละ 42 มีสิทธิได้รับเลือกในการครองตำแหน่งร้อยละ 42.6 ได้รับทุนอุดหนุนวิจัยร้อยละ 93.2 ได้รับทุนเดินทางร้อยละ 100 และได้รับสิทธิลาพักเพื่อศึกษาต่อร้อยละ 56.6 และเพื่อทำวิจัยร้อยละ 64 สถาบันที่มีบรรณารักษ์เขียนบทความมากที่สุดได้แก่มหาวิทยาลัย Illinois วิทยาเขต Urbana ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยที่มีหลักเกณฑ์การประเมินผลงานทางวิชาการของบรรณารักษ์ที่เข้มงวดและให้ความสำคัญแก่ผลงานทางวิชาการในการประเมินความก้าวหน้า การครองตำแหน่ง และการเพิ่มเงินเดือนประจำปีของบรรณารักษ์ จึงกล่าวได้ว่า สถานภาพ ผลประโยชน์ และสิทธิพิเศษต่าง ๆ เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการผลิตบทความของบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัย

Sharma (1981: 561-570) สำนววจความคิดเห็นของบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับการมีสัญญาทำงาน 9 เดือนต่อปี และมีสถานภาพเป็นอาจารย์ของบรรณารักษ์ในปี ค.ศ. 1980 โดยส่งแบบสอบถามไปยังบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัย

จำนวน 44 แห่งในรัฐอลาบามา จอร์เจีย และมิสซิสซิปปี พบว่าบรรณารักษ์ส่วนมากร้อยละ 91.8 มีสัญญาทำงาน 12 เดือนต่อปี โดยบรรณารักษ์เหล่านี้เห็นว่า บรรณารักษ์ควรมีสัญญาทำงาน 9 เดือนต่อปีเช่นเดียวกับอาจารย์ เพื่อจะได้มีเวลาสำหรับทำงานวิจัยหรือผลงานทางวิชาการอื่น ๆ ได้

ส่วน ชวนพิศ พรรัมย์ (2528: 66) พบว่าปัญหาที่สำคัญที่สุดในการผลิตผลงานทางวิชาการคือ การไม่มีเวลาเนื่องจากงานที่ต้องทำในห้องสมุดมีมาก

โดยสรุป บรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ ต่างก็ประสบปัญหาในการผลิตงานวิจัยและสิ่งพิมพ์ในด้านต่าง ๆ เช่น การไม่มีเวลาเนื่องจากโครงสร้างลักษณะงานห้องสมุดในปัจจุบันทำให้บรรณารักษ์ต้องปฏิบัติหน้าที่เต็ม เวลาและไม่ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารและมหาวิทยาลัยในเรื่องสิทธิลาพักเพื่อศึกษาต่อ ลาพักบางส่วน และค้ำทุนอุดหนุน เพื่อผลิตผลงานทางวิชาการ เช่นเดียวกับอาจารย์ เป็นต้น

นอกจากงานวิจัย เกี่ยวกับการผลิตผลงานทางวิชาการของบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยทั้งในประเทศและต่างประเทศดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังมีการศึกษาการผลิตผลงานทางวิชาการของบุคคลกลุ่มอื่น ได้แก่ งานวิจัยของภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ วิทยาลัยครูธนบุรี (ผลงานทางวิชาการของอาจารย์วิทยาลัยครูธนบุรี 2528) ซึ่งทำการวิจัยเรื่อง "ผลงานทางวิชาการของอาจารย์วิทยาลัยครูธนบุรี" เพื่อวิเคราะห์การผลิตผลงานทางวิชาการของวิทยาลัยครูธนบุรีแต่ละคณะวิชาในแง่ปริมาณ รูปแบบ เนื้อหา ความทันสมัย ลักษณะการจัดพิมพ์ โดยการใช้แบบสอบถาม ผลการวิจัยปรากฏว่า ในจำนวนประชากรทั้งหมด 130 คน เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการผลิตผลงานทางวิชาการจำนวน 73 คน หรือร้อยละ 56.15 โดยเป็นอาจารย์ที่มีวุฒิการศึกษาสูงสุดปริญญาโทเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะเป็นอาจารย์คณะวิชาครุศาสตร์ ผลงานทางวิชาการส่วนใหญ่ร้อยละ 42.47 มีเนื้อหาในหมวดสังคมศาสตร์ รูปแบบของผลงานทางวิชาการที่ผลิตมากที่สุดคือบทความวารสาร โดยมีลักษณะการพิมพ์เผยแพร่หนังสือที่เป็นผลงานทางวิชาการของอาจารย์ในรูปแบบของการพิมพ์อัดสำเนาเป็นส่วนใหญ่ ส่วนบทความทางวิชาการมีแหล่งเผยแพร่คือ เป็นสิ่งพิมพ์ของมหาวิทยาลัยมากที่สุด

จากการศึกษาผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งของไทยและต่างประเทศดังกล่าวข้างต้นพอสรุปได้ว่า งานวิจัยส่วนใหญ่เป็นการศึกษาในแง่ความสัมพันธ์ระหว่างวุฒิการศึกษา ระยะเวลาการปฏิบัติงานห้องสมุด ตำแหน่งหน้าที่การงานกับการผลิตผลงานทางวิชาการ รูปแบบและสาขาวิชาของผลงานทางวิชาการ วัตถุประสงค์ในการผลิต ตลอดจนปัจจัยที่สนับสนุนและเป็นอุปสรรคต่อการผลิตผลงานทางวิชาการ